

8η Συνάντηση – 15/11/2021

1^η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Λεκανών Απορροής Ποταμών
Υδατικού Διαμερίσματος
Θεσσαλίας (ΕΛ08)

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ
Καθορισμός και Καταγραφή Αρμόδιων Αρχών
και Προσδιορισμός Περιοχής Άσκησης των Αρμοδιοτήτων τους

«Ανασκόπηση Αρμοδιοτήτων Γενικής Γραμματείας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων»

Κώστας Γκούμας

Γεωπόνος, πρώην Πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ/ Κ.Ε,
πρώην Διευθυντής Εγγείων Βελτιώσεων Νομού Λάρισας.

- ❖ Σε προηγούμενες συναντήσεις συζητήσαμε την αναποτελεσματικότητα, τις ελλείψεις και **τα προβλήματα που ταλανίζουν το υφιστάμενο διοικητικό – οργανωτικό σύστημα στη διαχείριση του νερού**. Επισημάνσαμε πολλές συναρμοδιότητες, γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και γενικά την αδυναμία του να ανταποκριθεί στις σημερινές απαιτήσεις. Αυτό οδήγησε την συζήτηση στον προβληματισμό για το πως μπορεί να γίνει αποτελεσματικότερο το υφιστάμενο σχήμα ή/και εάν είναι αναγκαία η σύσταση **Εθνικού Φορέα Διαχείρισης Υδάτων**.
- ❖ Παρότι ο προβληματισμός αυτός απασχολεί (εδώ και χρόνια) τους εμπλεκόμενους στη διαχείριση – χρήση του νερού (Υπουργεία, Αυτοδιοίκηση, ΤΟΕΒ – ΓΟΕΒ, ΔΕΥΑ) και όλοι αναγνωρίζουν την ανάγκη εκσυγχρονισμού της διαχείριση των υδατικών πόρων της χώρας μας, εντούτοις διίστανται οι απόψεις μεταξύ τους για την μορφή του νέου σχήματος, το ρόλο και τις αρμοδιότητες του.
- ❖ Προσωπικά αναφέρθηκα στο θέμα και εστίασα κυρίως στην αδυναμία των εμπλεκόμενων φορέων να υλοποιήσουν τα προβλεπόμενα έργα, μέτρα και δράσεις του ΣΔΛΑΠ, το οποίο χαρακτήρισα «Σχέδιο επί χάρτου».
- ❖ Ο κ. Ν. Δέρκας αναφέρθηκε στο θέμα των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων του θεσμικού πλαισίου των φορέων που διαχειρίζονται συλλογικά δίκτυα άρδευσης (ΤΟΕΒ – ΓΟΕΒ), ενώ πριν λίγες εβδομάδες το ΥΠΑΑΤ προκήρυξε σχετική μελέτη για ένα ολοκληρωμένο μοντέλο οργάνωσης και λειτουργίας του τομέα των δημόσιων αρδευτικών δικτύων.

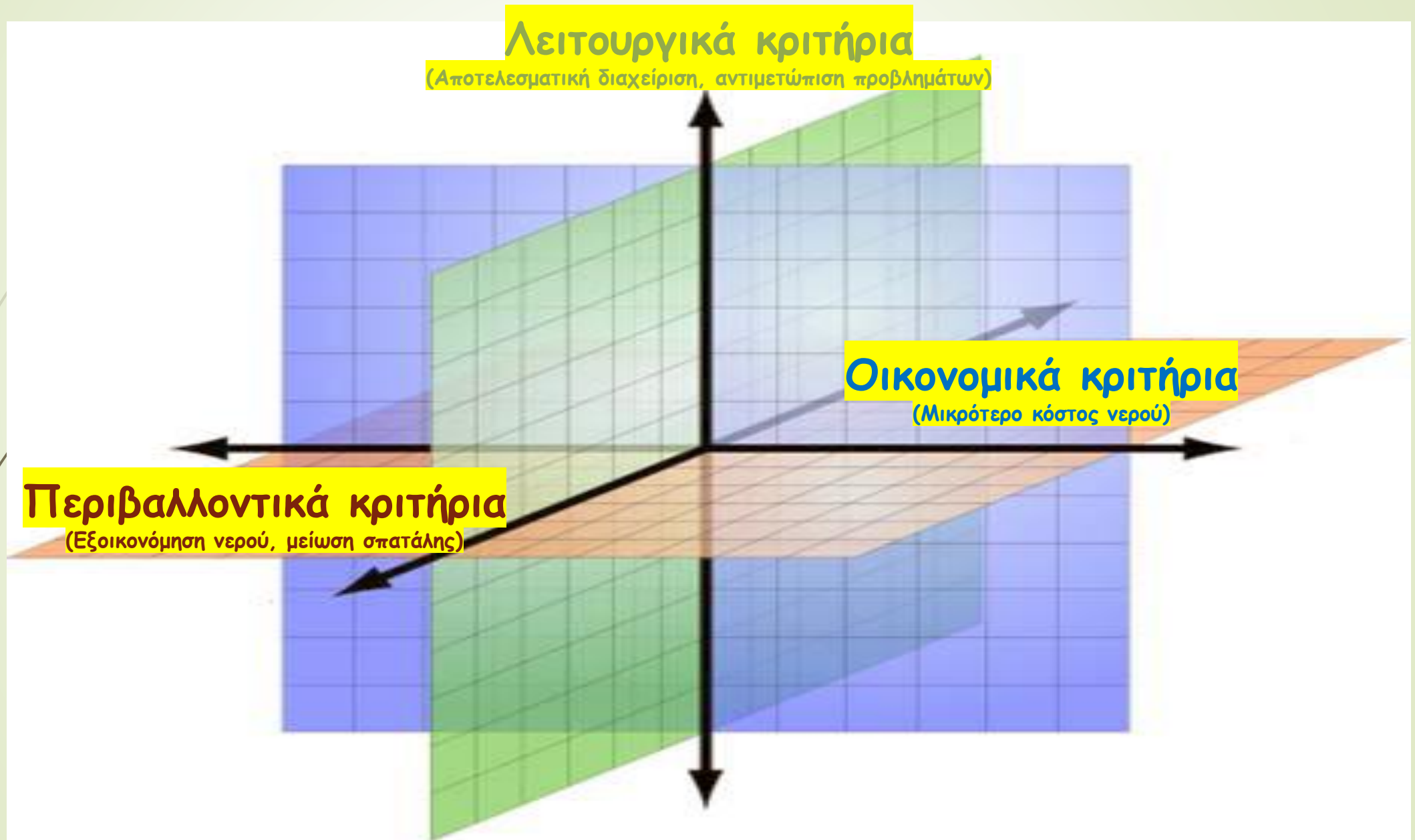
3❖ Ο κ. Θ. Μαρκινός, Πρόεδρος ενός φορέα διαχείρισης νερού στη Θεσσαλία, του ΤΟΕΒ Ταυρωπού, θα αναφερθεί στην συνέχεια σε ένα **«εμβληματικό» έργο εκσυγχρονισμού** του υφιστάμενου δικτύου, που θα συμβάλλει στην εξοικονόμηση τουλάχιστον 35% του νερού που καταναλώνει ο ΤΟΕΒ, θα περιλαμβάνει 5.650 υδροληψίες ενεργειακά αυτόνομες και θα ελέγχεται ηλεκτρονικά από απόσταση μέσω υψηλών ταχυτήτων διαδικτύου των πραγμάτων (IoT). Προσωπικά, επειδή ενημερώθηκα από τον ίδιο για την μελέτη, ενθουσιάστηκα και είμαι πεπεισμένος ότι με παρόμοιες πρωτοβουλίες μπορούμε να ανατρέψουμε το σημερινό, κυριολεκτικά **άθλιο καθεστώς στην διαχείριση του νερού**.

❖ Τέλος, έχει γίνει από όλους μας αποδεκτό ότι το υδατικό δυναμικό (υπόγειο και επιφανειακό) αποτελεί δημόσιο αγαθό, δεν πρέπει να οριοθετείται στα στενά γεωγραφικά ή/και διοικητικά όρια ενός οργανισμού αυτοδιοίκησης ή ενός φορέα διαχείρισης νερού (ΤΟΕΒ – ΓΟΕΒ) και συνεπώς η διαχείριση του πρέπει **να γίνεται από ευρύτερες διοικητικές δομές, με κριτήρια τα όρια των Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ) ή/και τα Υδατικά Διαμερίσματα (ΥΔ)**, την βέλτιστη διαχείριση του νερού, αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

❖ Γενικά κριτήρια αποτελεσματικότητας ενός συστήματος διαχείρισης νερού

4

Θεσμικό πλαίσιο για την διαχείριση του νερού στη χώρα μας

Κατά την άποψή μου η πιο σημαντική εξέλιξη την τελευταία 15ετία για την χώρα μας στον τομέα των υδάτων και του περιβάλλοντος, ήταν η συμμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 60/2000 της Ε.Ε., στην οποία προβλέπονται οι κανόνες με τους οποίους θα λειτουργεί η κάθε χώρα και το κάθε υδατικό διαμέρισμα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η συστηματική παρακολούθηση και να γίνονται οι αναγκαίες παρεμβάσεις για τη συνεχή αναβάθμιση της ποιότητας των υδάτων, επιφανειακών και υπόγειων.

- ❑ Η Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά 2000/60/ΕΚ και οι σχετικές Οδηγίες (πόσιμο νερό, κολύμβηση, πλημμύρες, ρύπανση κ.α),
- ❑ Η εθνική νομοθεσία του ΥΠΕΝ (Ν. 3199/2003 - Π.Δ. 51/2007 - Σχετικές Υ.Α - ΣΔΛΑΠ),
- ❑ Η επιμέρους νομοθεσία (Β.Δ., Π.Δ., Ν.Δ., Κ.Υ.Α, Υ.Α) 8 συναρμόδιων Υπουργείων, των διάφορων Οργανισμών (ΔΕΗ, ΙΓΜΕ, ΕΛΚΕΘΕ, ΕΚΒΥ κλπ.), των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Περιφερειών και Δήμων με τους υποκείμενους φορείς διαχείρισης (419 ΤΟΕΒ, 130 ΔΕΥΑ, κλπ.).

Πίνακας φορέων Χώρας (που προσφέρουν υπηρεσίες κατά τομέα στη χρήση νερού)

6

Τομέας	Υδρευση		Άρδευση		Βιομηχανία Τουρισμός		Υδροηλ/κή Ενέργεια	
Φορείς	Ελλάδα	Θεσσαλία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Ελλάδα	Θεσσαλία	Ελλάδα	Θεσσαλία
ΔΕΥΑ	130	31						
ΤΟΕΒ-ΓΟΕΒ			419	58				
Δ/νσεις Υπουργείων : ΥΠΕΚΑ, Εσωτερικών, Γεωργίας, Ανάπτυξης, Υποδομών, Υγείας, κ.α	5	4	3	3	2	2	1	1
Δ/νσεις Περιφέρειας : (Αιρετή - Αποκ/νη)	13	2	13	1	13	1		
Δήμοι	325	22						
ΔΕΗ, ΙΓΜΕ, κ.α		1		1			2	2

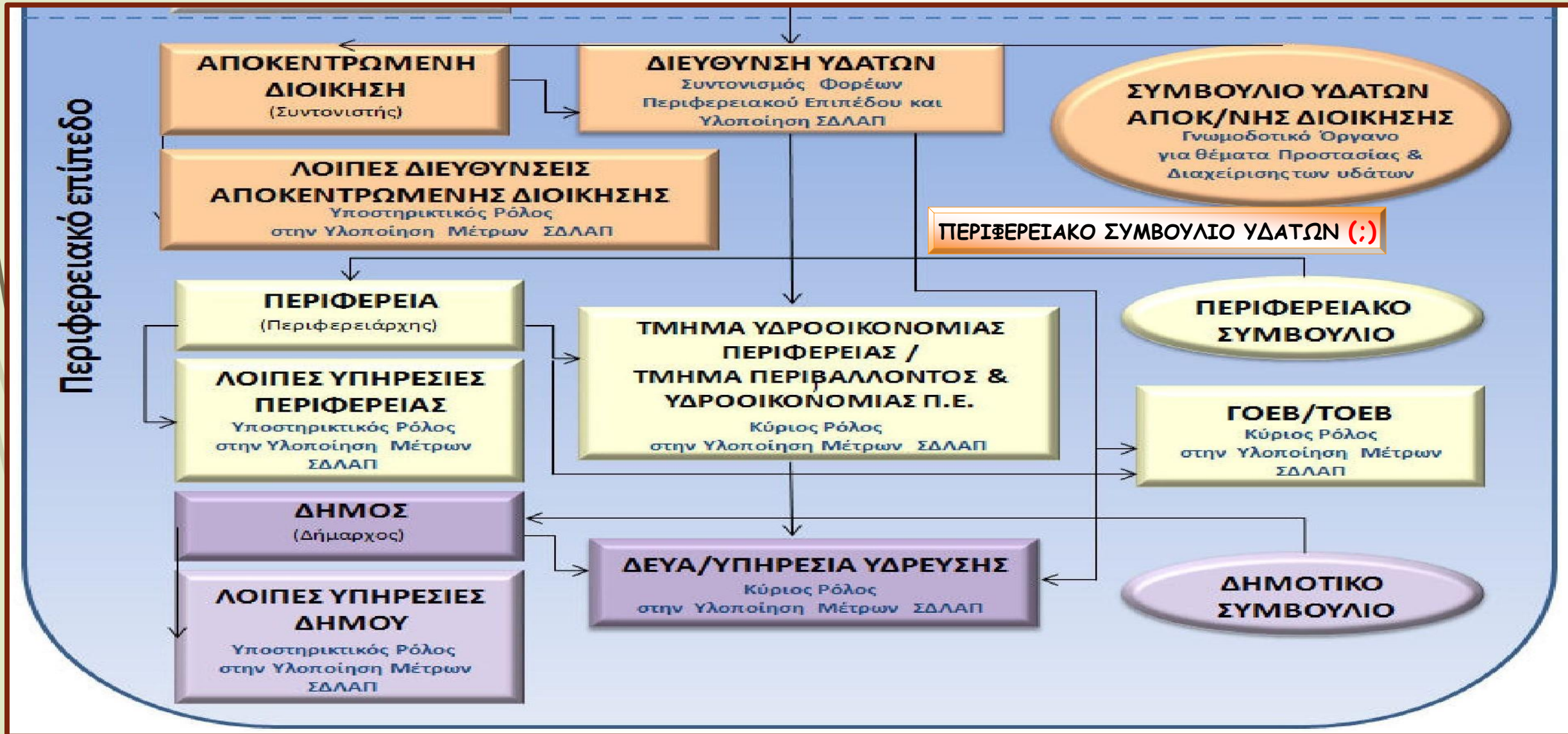
7

Κατάρτιση της 1^{ης} Αναθεώρησης του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Θεσσαλίας (ΕΛ08)

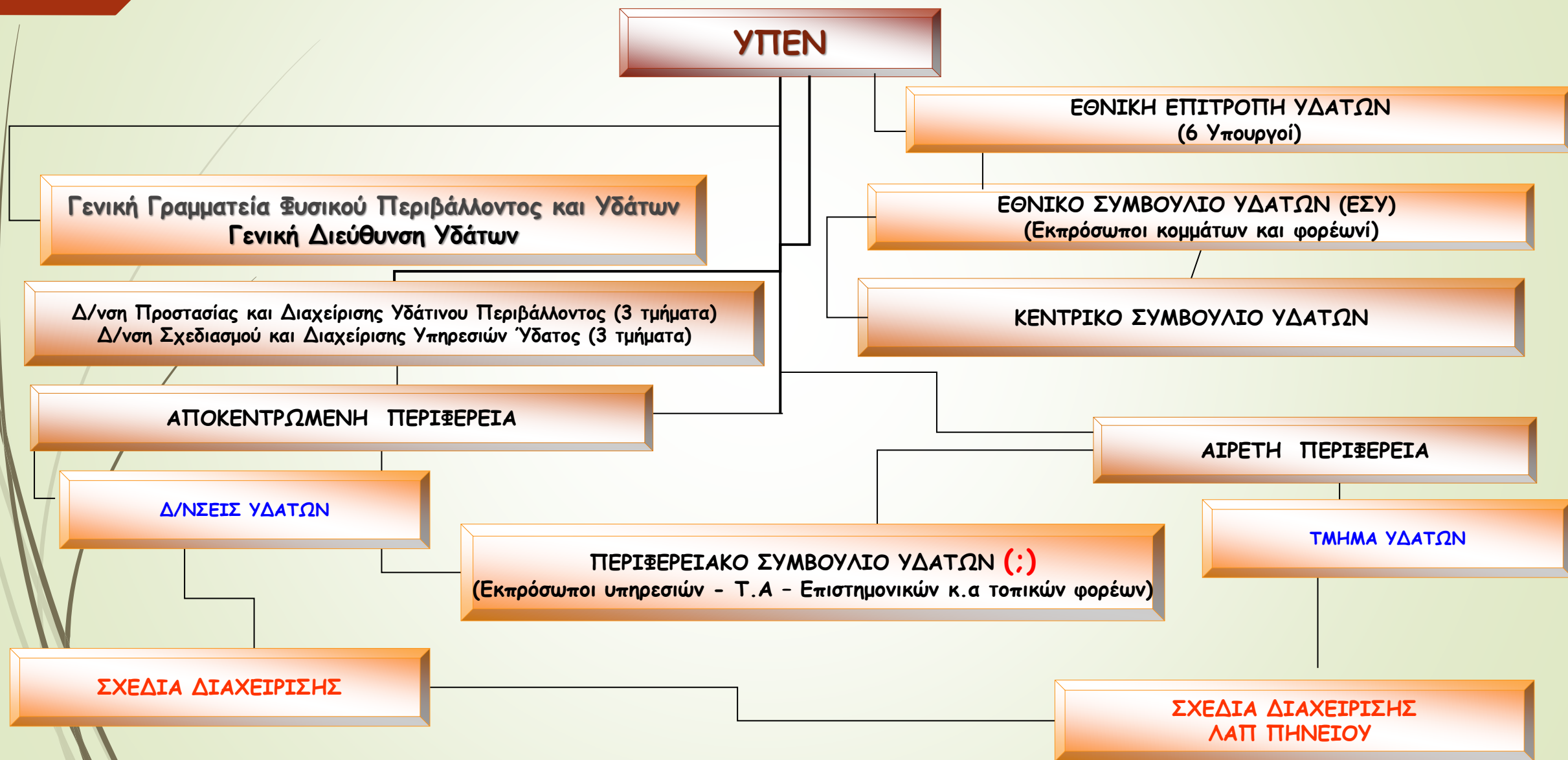
Οργανόγραμμα αρμόδιων αρχών στη διαχείριση Υδάτων (Ν. 3199/2003 – ΠΔ 132/2017)

8

Οργανόγραμμα ΥΠΕΚΑ - Ειδικής Γραμματείας Υδάτων (Ν. 3199/2003 – ΠΔ 132/2017)

9

Θετικά Βήματα :

10

- Εφαρμογή (έστω και με καθυστερήσεις) της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας (Οδηγία 60/2000),
- Θέσπιση σύγχρονης Νομοθεσίας (Ν. 3199/2003, Π.Δ. 51/2007),
- Οργάνωση της ΕΓΥ
- Σύνταξη, έγκριση και αναθεώρηση των Σχεδίων Διαχείρισης (2014, 2017)
- Θέσπιση του Εθνικού Μητρώου Σημείων Υδροληψίας (Ε.Μ.Σ.Υ)
- Θέσπιση Εθνικού δικτύου παρακολούθησης κατάστασης υδάτων
- Θέσπιση (;) της τιμολόγησης – κοστολόγησης του νερού, του περιβαλλοντικού τέλους κ.α

- Υπολειτουργία - υποβάθμιση ή/και κατάργηση θεσμοθετημένων οργάνων (ΕΕΥ, ΕΣΥ, ΠΣΥ)
- Οργανωτικές αδυναμίες - συναρμοδιότητες :
 - Ανεπαρκής στελέχωση των Δ/νσεων Υδάτων ή/και σχετικών περιφερειακών υπηρεσιών.
 - Ανύπαρκτος έλεγχος - παρακολούθηση των ετήσιων απολήψεων αρδευτικού νερού (παρότι διατίθενται σύγχρονα τεχνολογικά μέσα, πχ. υδρομετρητές με λογισμικό μεταφοράς των μετρήσεων στο cloud).
 - Αργοί ρυθμοί στην απογραφή – αδειοδότηση χρήσεων νερού (από το 2011 που άρχισε, ολοκληρώθηκε περίπου το 50% των αδειών χρήσης γεωτρήσεων στη Θεσσαλία κ.α).
 - Το Ε.Μ.Σ.Υ, από την καθιέρωσή του (2014) «καρκινοβατεί», παρά την εμπλοκή (δύο φορές) του ΕΑΓΜΕ (πρ. ΙΓΜΕ).
 - Χαμηλός ή/και μηδενικός βαθμός υλοποίησης των προβλεπόμενων μέτρων – δράσεων και έργων των Σχεδίων Διαχείρισης ΛΑΠ 2014. Σύμφωνα με τον απολογισμό (αναθεώρηση 2017), από τα 84 μέτρα υλοποιήθηκαν μόνο τα 12, ενώ από τα 16 έργα (δομικών κατασκευών), 6 ήταν σε εξέλιξη και μόνο ένα είχε ξεκινήσει.

Αδυναμίες - Καθυστερήσεις :

12

- Καθυστερήσεις ή/και «πισωγυρίσματα» στην εφαρμογή των διατάξεων τιμολόγησης και ανάκτησης κόστους υπηρεσιών ύδατος (πχ. αναστολή μέχρι το 2022 του περιβαλλοντικού τέλους στις γεωτρήσεις).
- Σε πολλά από τα μέτρα του ΣΔΛΑΠ προβλέπονται δύο ή/και τρεις (Δήμοι – ΔΕΥΑ, Δ.Υ, Περιφέρεια) συναρμόδιοι φορείς, ορισμένοι εκ των οποίων δεν διαθέτουν την απαιτούμενη στελέχωση έμπειρου προσωπικού ή/και τους οικονομικούς πόρους.
*[Χαρακτηριστικά παραδείγματα : Φράγμα Δελερίων (Μ08Σ1103), έργο 21,2 εκατ. € (6,1 εκατ. κ. μ. νερού) – άγνωστος ο επισπεύδων φορέας (Δήμος, Περιφέρεια ;) !
Πεδινές λιμνοδεξαμενές (Μ08Σ1123), έργο 375 εκατ. € (75 εκατ. κ. μ. νερού) – Συναρμόδιοι φορείς : ΥΠΑΑΤ/ΥΠΥΜΕΔΙ/ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ]*
- Οι χρονοβόρες διαδικασίες ένταξης - χρηματοδότησης - δημοπράτησης των μέτρων του ΣΔΛΑΠ, αλλά και η εμπλοκή πολλών συναρμόδιων υπηρεσιών ευθύνονται (εκτός των άλλων) για τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση τους, παρότι υπήρξε σχετική πρόβλεψη για ορισμό υπευθύνων (κάθε φορέα – υπηρεσίας) για συντονισμό και υποστήριξη.
- Είναι χαρακτηριστικές τέλος τόσο οι επισημάνσεις των μελετητών όσο και οι δηλώσεις του πρ. ΕΓΥ κ. Γκανούλη για την ανάγκη θέσπισης συντονιστικού μηχανισμού (δες επόμενες διαφάνειες).

Απόφαση Συγκρότησης Ομάδας Εργασίας εφαρμογής Μέτρων ΣΔΛΑΠ ΥΔ των της Χώρας (20/12/2016)

13

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ «ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ
ΤΟΜΕΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ»
ΜΟΝΑΔΑ Β': ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ/ΔΡΑΣΕΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Ιτέας 2 και Ευρυτανίας
Ταχ. Κωδ.: 115 23 Αθήνα
Πληροφορίες: Κ. Γιάνναρης, Φ. Πατραμάνη
Τηλ.: 2131500968, 2131500955
Φαξ: 2131501045
Ηλ. δ/ση: kgianaris@mou.gr, fpatramani@mou.gr

Αθήνα, 20.12.2016
Αρ. πρωτ.: 160817

Σχετ.: 160576, 160567,
160536, 140637/2015

Κοιν.:
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

ΘΕΜΑ: Τροποποίηση της Απόφασης Συγκρότησης Ομάδας Εργασίας σχετικά με την εφαρμογή των Προγραμμάτων Μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των ΥΔ της Χώρας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

- Τις διατάξεις του Π.Δ. 100/2014 (ΦΕΚ 167/Α/28.08.2014) «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής», όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 40 του Ν. 4305/2014 (ΦΕΚ 237/Α),
- Το Π.Δ. 70/2015 (ΦΕΚ 114/Α/22.09.2015) περί Ανασύστασης των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύστασης του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Μετονομασίας του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφοράς Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού,
- Το Π.Δ. 125/2016 (ΦΕΚ 210/Α/05.11.2016) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών»,

Η Ομάδα Εργασίας αποτελείται από εκπροσώπους:

- των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων των Περιφερειών,
- των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020,
- της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΠ Υ.ΜΕ.ΠΕΡ.Α.Α.) του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού,
- της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (ΕΥΔ Π.Α.Α.) του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων,
- της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού της Εφαρμογής (ΕΥΣΕ) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων & ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού,
- της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων (ΕΓΥ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και
- της Ειδικής Υπηρεσίας «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ, Τομέα Περιβάλλοντος», όπως αναφέρονται στον συνημμένο πίνακα.

(Β) Η Ομάδα Εργασίας συγκροτείται με στόχο:

- Τον συντονισμό και τη λειτουργική υποστήριξη, τόσο σε τοπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, της εφαρμογής των Προγραμμάτων Μέτρων
✓ των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των ΥΔ και
✓ των Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας,

καθώς και

- την ανταλλαγή πληροφόρησης, τεχνογνωσίας, καλών πρακτικών και εμπειριών μεταξύ των Υπηρεσιών που εμπλέκονται στην εφαρμογή των Προγραμμάτων Μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής και των Κινδύνων Πλημμύρας.

(Γ) Το αντικείμενο της Ομάδας Εργασίας περιλαμβάνει:

- Τη διασφάλιση της συμβατότητας των δράσεων, που υλοποιούνται στον τομέα των υδάτων, με τα προβλεπόμενα στα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων της χώρας, καθώς και με τα προβλεπόμενα στα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας,
- Την προτεραιοποίηση των δράσεων που υλοποιούνται στον τομέα των υδάτων, με βάση τα προβλεπόμενα στα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών των Υδατικών Διαμερισμάτων και τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας, με στόχο την αποτελεσματική διάθεση των προβλεπόμενων κονδυλίων,
- Την ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων/υπηρεσιών σχετικά με τις ενέργειες, στις οποίες είναι απαραίτητο να προβούν, ώστε να αποφευχθούν καθυστερήσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε απόκλιση από τους στόχους προστασίας και διαχείρισης των υδάτων ή/και σε απώλεια πόρων,

- Την έκδοση σχετικών οδηγιών/κατευθύνσεων για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων, με στόχο τη βέλτιστη διαχείριση ανθρωπίνου δυναμικού και πόρων,
- Την υλοποίηση όλων των απαραίτητων ενεργειών για την επίτευξη των στόχων της συγκρότησής της.

(Δ) Συντονιστής της Ομάδας Εργασίας ορίζεται η Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ, Τομέα Περιβάλλοντος», της οποίας η ιστοσελίδα (www.eysped.gr) θα λειτουργήσει ως κόμβος ενημέρωσης και διάχυσης της πληροφορίας, σχετικά με τις δραστηριότητές της και την πορεία υλοποίησης των Σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών και των Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας.

(Ε) Η Ομάδα Εργασίας συγκαλείται από την Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ, Τομέα Περιβάλλοντος».

(ΣΤ) Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας σε περιφερειακό επίπεδο, δηλαδή οι εκπρόσωποι της οικείας Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, της Περιφέρειας και της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης 2014-2020, συγκροτούν την Περιφερειακή Ομάδα Εργασίας. Η Περιφερειακή Ομάδα Εργασίας μπορεί να συγκαλείται από τους συμμετέχοντες φορείς, όποτε αυτό κρίνεται αναγκαίο, ενημερώνοντας σχετικά την Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ, Τομέα Περιβάλλοντος».

Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της Περιφερειακής Ομάδας Εργασίας τηρούνται πρακτικά των σχετικών εργασιών, τα οποία κοινοποιούνται, με ευθύνη της οικείας Διεύθυνσης Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, στην Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ, Τομέα Περιβάλλοντος».

Συνημ:

Πίνακας μελών της Ομάδας Εργασίας

Ο Αν. Υπουργός Περιβάλλοντος και
Ενέργειας

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Εσωτερική διανομή:

- Γραφείο κ. Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Γραφείο κ. Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Ειδική Υπηρεσία «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ ΥΠΕΝ, Τομέα Περιβάλλοντος»

«...**Η εφαρμογή του Προγράμματος Μέτρων απαιτεί τη διενέργεια ευρύτερων και πυκνότερων ελέγχων των απολήψεων ύδατος** και της ρύπανσης από σημειακές πηγές απορρίψεων.

Τα σχετικά μέτρα αποτελούν προτεραιότητα για το Σχέδιο Διαχείρισης.

Οι παραπάνω άξονες αποτελούν έναν κατ' αρχήν σκελετό για την οργάνωση του Προγράμματος Δράσεων που μπορεί να εμπλουτισθεί και να διαμορφωθεί τελικά σύμφωνα με τις απόψεις των αρμόδιων υπηρεσιών, με στόχο την καλύτερη εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης.

Επιπλέον κρίσιμα θέματα που καθορίζουν το βαθμό υλοποίησης του Προγράμματος Μέτρων είναι τα ακόλουθα :

Ο συντονισμός των φορέων που εμπλέκονται στην εφαρμογή του και η εξασφάλιση διαύλων επικοινωνίας με τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη.

Σε αυτή την κατεύθυνση, οι **Αρμόδιες Διευθύνσεις Υδάτων και η Ειδική Γραμματεία Υδάτων θα πρέπει να διαδραματίσουν επιτελικό και συντονιστικό ρόλο σε περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο αντίστοιχα.**

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται η άμεση στελέχωση των αρμόδιων για την υλοποίηση των προβλεπόμενων, από το Σχέδιο Διαχείρισης, δράσεων και μέτρων, με επαρκές ανθρώπινο δυναμικό και τεχνική υποστήριξη για τη σωστή υλοποίηση.

Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του Δικτύου Παρακολούθησης των υδατικών συστημάτων.....ώστε κατά την διαδικασία εφαρμογής του προγράμματος μέτρων αν είναι δυνατή κατά το δυνατό **η παρακολούθηση της προόδου και τους αντίκτυπου των μέτρων στην κατάσταση των υδάτων.»**

Οι δηλώσεις του πρώην Ειδικού Γραμματέα Υδάτων κ. Ιάκωβου Γκανούλη*

(Αμέσως μετά την 1^η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ, 8/1/2018) :

15

«....είναι προφανές ότι η ΕΓΥ/ΥΠΕΝ μαζί με τις ΔΥ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο τόσο στον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων των τοπικών φορέων, όσο και στη θέσπιση συντονιστικού μηχανισμού των φορέων υλοποίησης των μέτρων...»

«...η θεσμοθέτηση τέτοιου μηχανισμού θα ήταν χρήσιμο να ανακοινωθεί σε τελικό στάδιο, επειδή στη φάση αυτή απαιτεί σε βάθος μελέτη του θέματος, λεπτούς τεχνικούς και πολιτικούς χειρισμούς που αφορούν διαβουλεύσεις με συμβούλους της δημόσιας διοίκησης, εμπειρογνώμονες, κυβερνητικές αποφάσεις σε διάφορα επίπεδα, προτεραιότητες χρηματοδοτήσεων, νομικές ρυθμίσεις και κοινοβουλευτικές τροπολογίες..»

*[https://www.ypethe.gr/sites/default/files/archivefiles/2018_01_08_synenteyxi_egy_i_gkanoyli_0.pdf]

Ενδεικτικό είναι το παράδειγμα της παρακάτω προκήρυξης που έκανε η Περιφέρεια Θεσσαλίας το 2017, για τρεις επιμέρους δράσεις (παρακολούθηση ποιότητας υδάτων κολύμβησης, ενημέρωση κοινού κ.α). Σύμφωνα με την έρευνα που έκανα, μέχρι σήμερα καμία από αυτές δεν προχώρησε για διάφορους λόγους, μεταξύ των οποίων ήταν και η αδυναμία σύνταξης τευχών δημοπράτησης !

Προκήρυξη Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας (2017)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ε.Π. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Ταχ. Δ/ση: Παπαναστασίου & Βελή, Πλατεία Ρήγα Φεραίου Λάρισα, 41222
Πληροφορίες: ΚΕΡΑΣΙΑ ΣΕΙΡΑΓΑΚΗ
Τηλ.: 2413505143, 2413505100
Fax: 2410287408
Email: kseiragaki@mou.gr

ΑΔΑ: ΩΙΝΓ7ΛΡ-ΗΓΥ

INFORMATICS
DEVELOPMENT
AGENCY

Εθνική Αρχή για
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΑΓΕΝΤΑ
2017-2020
Εξέταση
Λαμία, Αθήνα

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Λάρισα, 24/03/2017
Α.Π.: 1260

Κωδικός Πρόσκλησης: 029
Α/Α ΟΠΣ: 2050
Έκδοση: 1/0

Προς:
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ-ΣΤΕΡΕΑΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «Θεσσαλίας 2014 - 2020»
ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3 «Προστασία του περιβάλλοντος - Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο
περιβάλλον»
Ο ΟΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΜΕ ΤΙΤΛΟ «Δράσεις Ορθολογικής και Αποδοτικής Διαχείρισης των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής
Ποταμών, Αρμοδιότητας Δ/σης Υδάτων»**

Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

- Το άρθρο 90 του "Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα" που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α/22-04-2005), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ87/07-06-2010 Τ.Α.) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης», όπως ισχύει.
- Την υπ' αριθ. 56/2014 και την υπ' αριθ. 68/2014 διοριστική αυτής Απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λάρισας με την οποία ανακηρύχθηκαν οι Αντιπεριφερειάρχες Περιφερειακών Ενότητων και οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι της Περιφέρειας Θεσσαλίας, για την περίοδο 01-09-2014 έως και 31-08-2019.
- Το Ν. 4314/2014 για τη διαχείριση, τον έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020» (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014), όπως ισχύει.
- Την Υπουργική Απόφαση με αριθ. 32675/ ΕΥΘΥ 331 / 23-03-2015 (ΦΕΚ 713/Β' /24-4-2015) «Ανοδόχρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΕΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 4314/2014 και την κατάσταση της αριθμ. 41545/ Γ' ΚΠΣ/280ΚΥΑ/08.12.2000 (ΦΕΚ 1501/Β') ΚΥΑ, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».
- Την με αρ. Σ(2014)10183 final/18-12-2014 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση ορισμένων στοιχείων του επιχειρησιακού προγράμματος «Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014-2020» για στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο του στόχου

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Σελίδα 1

1. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

Η πρόσκληση αφορά στην χρηματοδότηση παρεμβάσεων η αναγκαιότητα των οποίων έχει προκύψει από τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών που αφορούν στην Θεσσαλία, αρμοδιότητας Διεύθυνσης Υδάτων Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας - Στερεάς Ελλάδας, και συγκεκριμένα:

- Δράσεις ενημέρωσης κοινού για το πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης της Περιφέρειας Θεσσαλίας σύμφωνα με την Οδηγία 2006/7/ΕΚ ως προς τη Σύνταξη Μητρώου ταυτοτήτων ακτών κολύμβησης της Περιφέρειας και την Προμήθεια πληροφοριακών νινάκιδων για την περίοδο 2016 - 2023.
- Επικαιροποίηση της μελέτης «Σχέδιο αντιμετώπισης φαινομένων Λειψυδρίας και Ξηρασίας».
- Ανάπτυξη & Υποστήριξη Συστήματος Παρακολούθησης του Προγράμματος Μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής που αφορούν στην Θεσσαλία.

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

- 2.1 Οι προτάσεις που θα υποβληθούν θα πρέπει να εμπίπτουν στον ακόλουθο θεματικό στόχο, επενδυτική προτεραιότητα, ειδικό στόχο, κατηγορία περιφέρειας ανά Άξονα Προτεραιότητας ή και ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.

Πίνακας 1

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ : Περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014 - 2020	ΚΩΔ.	7
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ : Προστασία του περιβάλλοντος - Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον.	ΚΩΔ.	3
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ: Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	ΚΩΔ.	1
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ: -		
ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων	ΚΩΔ.	06
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ: Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις	ΚΩΔ.	6b
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Βελτίωση της κατάστασης του υδατικού αποθέματος της Περιφέρειας	ΚΩΔ.	3.5.2

Ευρωπαϊκή Ένωση

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Σελίδα 2

«Έλιωσα» τα παπούτσια μου μεταξύ Λάρισας και Αθήνας, είναι η χαρακτηριστική έκφραση της αρμόδιας υπαλλήλου (ΔΥ), χωρίς όμως κανένα θετικό αποτέλεσμα. Ήδη σχεδόν έχει παρέλθει το υπόλοιπο χρονικό διάστημα (μέχρι το 2022) που θα μπορούσε να υλοποιηθεί το μέτρο.

► Διαπιστώσεις :

17

Παραμένει ή/και διευρύνεται το ελλειμματικό υδατικό ισοζύγιο και συνεχίζεται ή/και χειροτερεύει η «κακή» κατάσταση επιφανειακών και υπόγειων (κυρίως) υδατικών οικοσυστημάτων.

- Η Οδηγία 60/2000, από εκσυγχρονιστικό εργαλείο της ΕΕ, κινδυνεύει στη χώρα μας να καταστεί «ευχολόγιο», «γράμμα κενό», ή «άσκηση επί χάρτου».
- Δεν έχει επιτευχθεί μείωση της κατανάλωσης του αρδευτικού νερού κατά 14% - 20% (από 524 σε 450 m³/στρ., σύμφωνα με το ΣΔΛΑΠ, ή από 600 m³/στρ. σύμφωνα με πρόσφατη δήλωση του ΥΠΑΑΤ), κυρίως γιατί δεν υπάρχει σχέδιο και αξιόλογα κίνητρα (για έξυπνα συστήματα άρδευσης), ενώ εξακολουθούν να παραμένουν ανεξέλεγκτοι οι χρήστες ιδιωτικών γεωτρήσεων κ.α σημείων υδροληψίας.
- Δεν υπάρχει μηχανισμός μεταφοράς και διείσδυσης - διάδοσης στους χρήστες νερού (αγρότες), της συσσωρευμένης γνώσης που παράγεται στα Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, κλπ. για τις εξελίξεις στη διαχείριση και εξοικονόμηση νερού.
- Εάν η αξιοπιστία και η αποτελεσματικότητα μιας μεταρρύθμισης κρίνεται εκ του αποτελέσματος, τότε το υφιστάμενο σχήμα στη διαχείριση του νερού δεν έχει πετύχει να καλύψει (σε ικανοποιητικό βαθμό) τις καθημερινές ανάγκες των αγροτών μας (πχ. άδεια χρήσης, τιμολόγηση νερού) και την τεχνική υποστήριξη (νέες τεχνολογίες έξυπνης γεωργίας) που απαιτείται σήμερα.

► Διαπιστώσεις :

18

- Η Πολιτεία δεν ασχολήθηκε σοβαρά με την εξυγίανση των κύριων (αλλά προβληματικών) φορέων διαχείρισης συλλογικών αρδευτικών δικτύων (ΤΟΕΒ - ΓΟΕΒ) και τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου τους (νομοθεσία του 1958 !).
- Η κακοδιαχείριση, τα οικονομικά ελλείμματα (χρέη), η αδυναμία συντήρησης των πανάκριβων δημόσιων υδατικών έργων (των οποίων έχουν την χρήση), αποτελούν χρόνια προβλήματα με συνέπειες τόσο στην εθνική οικονομία (δες χρέη στη ΔΕΗ, κ.α), όσο και στην ορθολογική και αειφόρο χρήση του νερού (περιβάλλον).
- Χαρακτηριστικά των αδυναμιών που έχει το υφιστάμενο πλαίσιο με τους φορείς διαχείρισης συλλογικών αρδευτικών έργων είναι και τα παρακάτω παραδείγματα :
 - ❑ Ένα έργο, το φράγμα «Καλύβα» στα Κόμαρα Έβρου έχει κατασκευασθεί αλλά δεν «παραδόθηκε ποτέ» γιατί ο αρμόδιος φορέας άρδευσης αρνείται να αναλάβει το κόστος λειτουργίας και φυσικά να επιβαρύνει τα μέλη του.
 - ❑ Ανάλογα προβλήματα εμφανίσθηκαν πρόσφατα με το ίδιο το Υπουργείο (Υποδομών) στο υπό λειτουργία έργο «Ρουφράκτης Γυρτώνης» όπου κανείς φορέας δεν αναλάμβανε (για παρόμοιους λόγους) την ευθύνη λειτουργίας του πανάκριβου και σύνθετου (από πλευράς μηχανολογικού εξοπλισμού των θυροφραγμάτων) έργου. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που χρηματοδότησε το έργο) απείλησαν με ανάκληση της χρηματοδότησης και επιβολή προστίμου, δηλαδή επιστροφή των χρημάτων από την χώρα μας (!).

Διαρθρωτικά προβλήματα :

19

- Σε ότι αφορά την στάση των κυβερνήσεων στο θέμα της εφαρμογής της Οδηγίας για τα νερά, είναι προφανές ότι τα τελευταία χρόνια υλοποιούν μόνο όσα είναι υποχρεωμένες, χωρίς να έχουν εργασθεί, ως όφειλαν, στην ωρίμανση των προϋποθέσεων υλοποίησής της. Όμως αυτό από μόνο του είναι πρόβλημα. Όταν δεν πιστεύεις βαθιά σε μια πολιτική διαχείρισης υδάτων, δεν σχεδιάζεις έγκαιρα, δεν παρακολουθείς συστηματικά την εφαρμογή των αποφάσεων και των μέτρων που «επιβάλλεις», δεν οργανώνεις συνολικά την πολύμορφη προσπάθεια που απαιτείται, τότε και οι ελπίδες να πετύχεις κάτι καλό είναι συνήθως περιορισμένες και δυστυχώς στη χώρα μας τα πράγματα στον υδατικό και περιβαλλοντικό τομέα βρίσκονται εδώ και δεκαετίες σε παθογένεια, χωρίς βεβαίως να παραγνωρίζουμε κάποιες πρωτοβουλίες και μεμονωμένες δράσεις.
- Συνεπώς η προσπάθεια προσαρμογής στις απαιτήσεις της Οδηγίας είναι αποσπασματικές χωρίς να συνοδεύονται από την αναγκαία σταθερή και ενιαία πολιτική στη διαχείριση των υδάτων.
- Στην πραγματικότητα μας «τρέχουμε» πίσω από τις εξελίξεις, ενώ οι καθυστερήσεις, οι ελλείψεις και οι συναρμοδιότητες του τομέα Διαχείρισης Υδάτων δεν επιτρέπουν σημαντική πρόοδο.

- Επίσης στη χώρα μας έχουμε την τάση και ένα μοναδικό τρόπο να αποδυναμώνουμε ή/και να αχρηστεύουμε πολύ καλά και σύγχρονα (για την εποχή τους) νομοθετήματα, από αδιαφορία, παραλείψεις ή/και γραφειοκρατικές αγκυλώσεις.
- Στον τομέα διαχείρισης των υδάτων, δεν κατορθώσαμε επί της ουσίας να καταπολεμήσουμε ξεπερασμένες νοοτροπίες και αγκυλώσεις ετών, παρότι το προσπαθήσαμε τόσο με το Ν. 1739/86 (γνωστό και ως νόμο Πεπονή) που «ακυρώσαμε» με παραλείψεις (δεν εκδόθηκαν τα απαιτούμενα Π.Δ.), όσο και την επόμενη περίοδο κατά την εναρμόνιση της νομοθεσίας μας με την Οδηγία 60/2000.
- Οι κατακερματισμένες αρμοδιότητες (σε πολλούς φορείς), οι αστοχίες και οι αδυναμίες των υφιστάμενων δομών διαχείρισης νερού (18 σχεδόν χρόνια μετά από την καθιέρωση του Ν. 3199/2003), δεν μας επιτρέπουν να κάνουμε τα γρήγορα βήματα που απαιτούνται για να πετύχουμε αποτελεσματική και βιώσιμη διαχείριση του νερού.
- Ένα από τα καθοριστικά εργαλεία εξοικονόμησης νερού, που αποτελεί βάθρο και πυλώνα της «διαχείρισης της ζήτησης», την εφαρμογή της τιμολόγησης – κοστολόγησης, αποτέλεσε και εξακολουθεί να αποτελεί πεδίο διαφωνιών στις πολιτικές ηγεσίες του τομέα διαχείρισης νερού : Είναι ενδεικτικές οι δηλώσεις του πρώην Ειδικού Γραμματέα Υδάτων κ. Ιάκωβου Γκανούλη σε σχετική συζήτηση στη Βουλή (Υποεπιτροπή Υδατικών Πόρων, 26/6/2017) : **{οι αποφάσεις αυτές (για την τιμολόγηση) επιβάλλονται από «οικονομικούς κύκλους των Βρυξελλών» και τα εργαλεία που προβλέπονται (τέλη, κόστη κλπ) είναι ισχυρά και «επικίνδυνα» στη χρήση τους, χωρίς μάλιστα να εξασφαλίζουν με βεβαιότητα την βιωσιμότητα}.**
- Αν λοιπόν δεν υπάρχει σταθερή και διαχρονική πολιτική βούληση στο ανώτατο δυνατό επίπεδο, τότε είναι εξασφαλισμένη η αποτυχία της όποιας πολιτικής ασκείται σε εθνικό ή Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση μου με την Ανασκόπηση Αρμοδιοτήτων Γενικής Γραμματείας Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων, νομίζω ότι έδωσα αρκετά ερεθίσματα για να συνεχίσουμε την συζήτηση για το πώς θα μπορέσουμε να προτείνουμε ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες (στην Ελληνική πραγματικότητα) λύσεις για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το ισχύον σύστημα. Αν πετύχουμε να προσεγγίσουμε εναλλακτικές πιθανές λύσεις στην δύσκολη αυτή άσκηση, τότε σε μια επόμενη συνάντησή μας θα μπορούμε να συμφωνήσουμε πιο είναι το κατάλληλο μοντέλο του Φορέα Διαχείρισης των Υδατικών Πόρων (ΦΟΔΥΠ) Θεσσαλίας.

Πριν από όλα αυτά όμως νομίζω ότι θα πρέπει να μας απασχολήσει, μεταξύ των άλλων, και το ρητορικό ερώτημα : **«Φορέας Διαχείρισης Υδατικών Πόρων Θεσσαλίας : Ρηξικέλευθες τομές και εκσυγχρονισμός ή ένας ακόμη συμβιβασμός : ».**

Προσωπικά, για το θέμα άρχισα να προβληματίζομαι ήδη από την δεκαετία του '80, όταν ως νέος γεωπόνος άρχισα να αντιμετωπίζω το «τέρας» της γραφειοκρατίας με τα πολλά πλοκάμια !

Μετά από 40 ολόκληρα χρόνια, ομολογώ ότι δεν μου είναι εύκολο να πω με σιγουριά ποιο σχήμα θα ήταν το πιο κατάλληλο και αποτελεσματικό για την Θεσσαλία ή/και ενδεχομένως για όλη τη χώρα.

21

Πολυνομία

Γραφειοκρατία

Συναρμοδιότητες

Νέος Φορέας ;

